



## Politika i upravljanje

### Sažetak teme:

*Ova tema trebala bi učenicima omogućiti razumijevanje izazova migracija i međunarodne suradnje u mediteranskom bazenu*

### Glavni pojmovi:

- \* Barcelonski process
- \* Unija za Mediteran
- \* Migracije
- \* Međunarodna suradnja

### Transverzalne kompetencije:

- \* Usmena i pisana komunikacija na materinskom / stranom jeziku
- \* Upravljanje informacijama
- \* Timski rad

### Definicije ključnih pojmova:

#### Migracija:

Svako kretanje osoba izvan njihovog uobičajenog prebivališta, bilo u istoj državi, bilo preko međunarodne granice

#### Barcelonski process:

Proces pokrenut Euro-mediteranskom ministarskom konferencijom koja je održana od 27. do 29. studenog 1995. godine te okupila članove EU-a i dvanaest mediteranskih "trećih" zemalja. Namjera mu je uspostaviti sveobuhvatno euro-mediteransko partnerstvo kako bi Mediteran postao zajednički prostor mira, stabilnosti i prosperiteta jačanjem političkog i sigurnosnog dijaloga te ekonomskog, financijskog, socijalnog, kulturnog i ljudskog partnerstva.

#### Multilateralna međunarodna suradnja:

Sustav međunarodnih odnosa usmjeren na pregovore, međusobne obveze i suradnju s ciljem uspostavljanja zajedničkih pravila

#### Upravljanje:

Mjere, pravila, tijela za donošenje odluka, informiranje i nadzor koja osiguravaju pravilno funkcioniranje i kontrolu države, institucije ili organizacije



Mediteranski bazen stoljećima je područje susreta ljudi. Tragovi mobilnosti mogu se pronaći već od feničke civilizacije, u posljednjim desetljećima 9. stoljeća prije Krista, kada su ljudi sa sirijsko-palestinske obale napustili svoja sela i naselili se oko Sredozemlja (od Iberijskog poluotoka do Magreba). Nastavila se u grčkoj civilizaciji koja je široko prisutna duž obale. Grke oko Sredozemlja Platon je opisao kao "mrave ili žabe oko lokve" (Phedron, 109).

Protok stanovništva omogućio je širenje kultura, jezika i tehnologija te potaknuo pojavu novih tehnologija i procesa.

Mobilnost oko mediteranskog bazena, osim što je povijesno obilježje, omogućila je stvaranje važnih i trajnih veza među državama. Stvorene su nadnacionalne organizacije i strategije za rad na temama zajedničkim za cijeli teritorij. Primjer je Unija za Mediteran (UPM), međuvladina organizacija koja okuplja 43 zemlje u mediteranskom bazenu, uključujući 28 članica Europske unije. Svrha joj je promicanje dijaloga i suradnje na euro-mediteranskoj razini.

Takve se organizacije suočavaju s mnogim izazovima zbog ekonomskih i socijalnih razlika među uključenim zemljama, ali i zbog raznolikosti njihovih političkih sustava. Međutim, intervencija nadnacionalnih organizacija nužna je za pronalaženje globalnih odgovora na probleme u mediteranskom bazenu. Osjetljivost teritorija na klimatske promjene među najvažnijim je problemima.



*Koji su utjecaji migracijskih tokova na mediteranski okoliš? Kako zemlje međusobno surađuju?*

### 1. Sredozemlje – područje mobilnosti

Migracijski tokovi mijenjali su se kroz stoljeća i različita su oblika. Treba podsjetiti da se migracija odnosi na "svako kretanje osoba koje napuštaju svoje uobičajeno prebivalište, bilo unutar iste zemlje, bilo preko međunarodne granice". Može biti uzrokovana ekonomskim i socijalnim razlozima (traženje boljeg životnog standarda, bijeg iz područja visokog rizika) ili iz klimatskih razloga (povezanih s naglom ili postupnom promjenom okoliša uslijed klimatskih promjena). Zato migracije mogu biti unutarnje ili vanjske.

Možemo utvrditi nekoliko migracijskih zona unutar mediteranskoga područja:

- Zapadno Sredozemlje - uključujući Magreb i Europu
- Balkan
- Istočno Sredozemlje - uključujući Mashreq i okolicu

Regija je doživjela nekoliko uzastopnih migracijskih valova. U 19. Stoljeću, tijekom europske kolonizacije, migracijski valovi događali su se u smjeru sjever-jug.

U 20. stoljeću pojavila se migracija jug-sjever, koju je uglavnom karakterizirao protok radnika. Europskim zemljama, koje su pretrpjele dva svjetska rata, nedostaje radne snage i žele je privući.

Trenutno je za južno Sredozemlje karakteristično veliko iseljavanje. Uglavnom mlado stanovništvo seli u Europu, ali i u zaljevske zemlje, u Sjedinjene Države i u Kanadu.

Uz te dugoročne migracijske tokove, područje je premreženo i značajnim turističkim kretanjima. Doista, sredozemno je područje vodeća svjetska turistička destinacija, u kojoj se ljeti pojačava priljev ljudi. U 2014. godini bilo je 314 milijuna posjetitelja, što predstavlja 30% ukupnih međunarodnih putovanja turista širom svijeta. Očekuje se da će taj broj do 2030. doseći 500 milijuna.

Masovni turizam, koncentriran na obale, dovodi do degradacije okoliša, uključujući onečišćenje mora povezano s ispuštanjem otpadnih voda i ilegalnim odlagalištima. Uz to postoji prekomjerna potrošnja energije (potrošnja električne energije eksplodira zbog velike uporabe klima uređaja; velika potrošnja vode stvara poteškoće u opskrbi itd.). Povećanje prometa također pridonosi povećanju emisije stakleničkih plinova u regiji. Pored toga, razvoj jeftinog prometa privlači još više ljudi, što povećava urbanizaciju i rizik od narušavanja mediteranskog ekosustava. Dakle, cijelo se područje suočava s velikim problemima koji zahtijevaju zajedničku intervenciju.

## 2. Euro-mediteranski dijalog - važno sredstvo razvoja:

Godine 1995. provedbom Barcelonskog procesa ustanovljen je Euro-mediteranski dijalog za učinkovito upravljanje izazovima na području. Dogovor između 27 država na Barcelonskoj konferenciji trebao bi rezultirati provedbom Euro-mediteranskog partnerstva radi uspostave područja kao zajedničkog prostora mira, stabilnosti i prosperiteta. Sve se to postiže jačanjem međunarodnog političkog dijaloga praćenog gospodarskim, financijskim, socijalnim i kulturnim partnerstvom.



Union for the Mediterranean  
Union pour la Méditerranée  
الإتحاد من أجل المتوسط

Jedan od ciljeva spomenutoga partnerstva bavljenje je postojećim pitanjima migracije na ovom području. Suradnja među državama omogućuje i bolje upravljanje ekonomskim i ekološkim pitanjima. Navedena skupina zemalja posebno surađuje s Plavim planom, mediteranskim regionalnim centrom aktivnosti koji radi na studijama i scenarijima o budućnosti radi podizanja svijesti mediteranskih aktera i donositelja odluka o problemima okoliša i

održiva razvoja.

Uključene su zemlje razvile i Mediteransku strategiju za održivi razvoj, najprije 2005., a zatim tijekom razdoblja 2016-2025. Na temelju rezultata Konferencije Ujedinjenih Naroda o održivom razvoju (Rio +20), ta bi strategija trebala predvoditi aktivnosti zaštite okoliša uz istodobno ostvarivanje održivih gospodarskih aktivnosti.

Euro-mediteranska suradnja vidljiva je i na drugim područjima, poput pomorskog sektora. 1949. nastala je Generalna komisija za ribarstvo na Mediteranu, u koju su uključene 23 zemlje s ovog područja koje zajedno rade na očuvanju ribljeg fonda.

Drugi primjer je projekt Medfish, koji okuplja WWF i Vijeće MSC-a sa svrhom analiziranja ribolova na području.

Sredozemne su države zastupljene i u tijelima kao što je Konferencija perifernih pomorskih regija, što pomaže promicanju uravnoteženog razvoja europskog teritorija. Cilj je utjecati na stvaranje potrebnih uvjeta za socijalnu, ekonomsku i teritorijalnu koheziju usmjeravanjem lokalnih politika. Suradnja pridonosi homogenom razvoju teritorija. Malteška deklaracija iz 2017. nastoji ojačati euro-mediteransku razmjenu kroz istraživanja i inovacije, što bi trebalo omogućiti razvoj regije zapošljivošću mladih, otvaranjem novih radnih mjesta te obrazovanjem i osnaživanjem žena.

Migranti, izbjeglice i tražitelji azila imaju prava zaštićena međunarodnim pravom, bez obzira na način i svrhu dolaska u neku zemlju. Osim prava koja im pripadaju kao i svim ostalim građanima, oni uživaju posebnu zaštitu prema sljedećim dokumentima:

- Deklaracija o ljudskim pravima, koja u čl. 14 kaže: "Svatko ima pravo tražiti azil od progona u drugim zemljama";
- Konvencija UN-a o statusu izbjeglica (1951. i njezin protokol iz 1967.), koja zabranjuje vraćanje izbjeglica u zemlje u kojima prijeti progon;
- Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji (1990);
- regionalni pravni instrumenti koji se odnose na izbjeglice, uključujući Konvenciju o organizaciji afričkog jedinstva (1969), Cartagena deklaraciju (1984), Zajednički europski sustav azila i Dublinsku uredbu.

### 3. Djelovanje kroz obrazovanje

Euro-mediteransko sveučilište u Fezu (UEMF) stvoreno je s ciljem edukacije mladih o regionalnoj problematici (obnovljiva energija, voda).

1988. godine stvoren je projekt Méditerranée Nouvelle Chance (MedNC) s ciljem uspostave regionalne mreže centara za usmjeravanje, obuku i profesionalnu integraciju. Njime se želi potaknuti zapošljivost mladih koji su napustili školovanje prije diplomiranja. MedNC je tako omogućio stvaranje lokalnih socijalno-profesionalnih integracijskih shema koje imaju bolje rezultate od nacionalnih inicijativa.

Sve euro-mediteranske inicijative pridonose povećanju regionalne zapošljivosti mladih uz poticanje inovativnosti.

### Položaj teme u školskom programu:

	11	12	13	14	15	16	17
Materinski i strani jezik / književnost							
Povijest	X	X	X				
Geografija		X	X		X	X	X
Matematika							
Biologija / Geologija						X	
Fizika / Kemija							
Društvene znanosti / Ekonomija / Pravo						X	X
Likovna / Glazbena kultura							
Tehnologija / Informatika							

### Izvori:

- Barcelona Convention: <https://web.unep.org/unepmap>
- Union for the Mediterranean: <https://ufmsecretariat.org/>
- Food and Agriculture Organization of the United Nations / Fao: <http://www.fao.org/gfcm/en/>
- Conference of Peripheral Maritime Regions: <https://cpmr.org/>
- The new chance Mediterranean network: <https://www.iecd.org/en/mednc/>
- Amnesty : <https://www.amnesty.org/fr/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/>